

Datum

2023-11-21

Vår referens

Matilda Liljekvist

Valsamordnare

daniel.x.olsson@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Valnämndens förhållningsregler för propaganda i anslutning till röstmottagningslokaler vid EU-val 2024 VN-2023-23

Sammanfattning

Enligt vallagen får det i ett röstningsmottagningsställe eller i ett utrymme intill inte förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val. I vallagen framgår det även att det är röstmottagarna som ansvarar för ordningen i och i anslutning till ett röstningsmottagningsställe. Förslag på förhållningsregler har fastställts för att tydliggöra hanteringen av propaganda i och i anslutning till Malmö stads röstmottagningslokaler.

Förslag till beslut

Valnämnden föreslås besluta

1. Valnämnden godkänner förslag till förhållningsregler för propaganda i anslutning till röstmottagningslokal vid EU-val 2024 i enlighet med vad som redovisats i ärendet.
2. Valkansliet ges i uppdrag att tillsammans med valnämnden informera samtliga partier med mandat i riksdagen om valnämndens beslut kring förhållningsregler för propaganda i anslutning till röstningsmottagningslokal.
3. Valkansliet ges i uppdrag att ge goda förutsättningar även för mindre partier som deltar i EU-valet 2024 att tillgodogöra sig valnämndens beslut kring förhållningsregler för propaganda i anslutning till röstningsmottagningslokal.
4. Valkansliet ges i uppdrag att ta fram förhållningsregler för propaganda i anslutning till röstmottagningslokal som riktar sig till lokal innehavarna och verksamhetens ordinarie personal.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse VN 231206 Valnämndens förhållningsregler för propaganda i anslutning till röstningsmottagningslokaler vid EU-val 2024
- Förhållningsregler för propaganda i anslutning till röstmottagningslokal EU-val 24

Beslutsplanering

Valnämndens arbetsutskott 2023-04-11

Valnämnden 2023-04-26

Valnämndens arbetsutskott 2023-11-28

Valnämnden 2023-12-06

Ärendet

Enligt vallagen (2005:837) 8 kap. 3 § vallagen får det inte, på ett röstmottagningsställe eller i ett utrymme intill detta, förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val.

Att väljaren ska vara ostörd och skyddad från varje form av påverkan under själva valhandlingen utgör ett led i att trygga genomförandet av fria och hemliga val.

I samma kapitel 4 §, framgår det att röstmottagarna ansvarar för ordningen på röstmottagningsstället. Den som finns i lokalen eller i ett utrymme intill denna skall rätta sig efter de anvisningar som röstmottagarna ger för att röstningsmottagningen skall kunna genomföras. Kan röstmottagningen på grund av en ordningsstörning inte genomföras får den tillfälligt avbrytas. Lag (2021:1328). Således finns behov av att tydliggöra lokala förhållningsregler för propagandaspridning lokalt inför EU-valet 2024.

Under vallagsutredningen som genomfördes inför allmänna val 2022 utreddes riktlinjerna kring propaganda i anslutning till röstningslokaler. Ingen ytterligare specificering har gjorts i de nationella riktlinjerna eftersom de lokala förutsättningarna bedöms variera. En nationell riktlinje riskerar att försvåra arbetet med propaganda snarare än att underlätta det.

Valmyndigheten har däremot i ett ställningstagande om värdeneutrala röstmottagningsställen och förbud mot propaganda, redogjort för myndighetens uppfattning i den rättsliga frågan, vilket fungerar som vägledande för de lokala valmyndigheterna. I valmyndighetens handbok inför EU-valet 2024 rekommenderas respektive valnämnd att fatta beslut kring gränsdragning för propaganda vid varje enskild röstmottagningslokal.

I linje med valmyndighetens ställningstagande och myndighetens handbok inför EU-valet 2024 är det enligt valnämndens uppfattning varken möjligt eller lämpligt att precisera ett generellt mått gällande hur stort utrymme som omfattas av förbudet mot propaganda. Det är viktigt att valnämnden tar höjd för hur långt en kö kan komma och sträcka sig för att försäkra sig om att gränsdragningen inte blir för snäv. För att undvika propaganda vid röstmottagningsställen kan valnämnden ta reda på vilka politiska aktiviteter som kommer att ske i anslutning till lokalerna innan beslut om lokaler fattas. Valnämnden behöver även säkerställa att den ordinarie verksamheten vid lokalen vet om att det ska pågå röstmottagning på platsen och vilka regler som då gäller.

Ett parti får inte sätta upp valaffischer/annat kampanjmaterial i anslutning till ett röstmottagningsställe. Sitter det affischer eller annat kampanjmaterial i nära anslutning till röstmottagningslokalen har röstmottagarna rätt att plocka ner detta. Det är valnämnden och de av kommunen utsedda röstmottagarna som primärt har ansvaret för att förbudet mot politisk propaganda på och intill röstmottagningsstället upprätthålls. I enlighet med valmyndighetens ställningstagande anser valnämnden att det inte ska vara tillåtet att arbeta som röstmottagare i klädsel/bära symboler som är partipolitiska.

Vad beträffar utdelning av valsedlar i anslutning till röstmottagningslokaler har

Valprövningsnämnden uttalat att företrädare för olika partier enligt tradition får dela ut valsedlar

utanför entrén på röstmottagningsställen under pågående röstning. Partiernas valsedelsutdelare ska undvika partipolitiska diskussioner och endast dela ut valsedlar och inget annat kampanjmaterial.

Partiföreträdare ska ges möjlighet att överlämna de valsedlar som partierna själv ansvarar för till röstmottagningslokalerna. Partiföreträdare som går in i en röstmottagningslokal för att överlämna och/eller kontrollera valsedlarna ska ta av sig partisymboler, partijackor, eventuella banderoller eller liknande

För att förhållningsreglerna kring propaganda i och i anslutning till ett röstningsmottagningsställe ska vara kända bland partierna föreslås att valkansliet tillsammans med valnämnden informerar partierna om valnämndens beslut. Information kring förhållningsregler om politisk propaganda bör meddelas skriftligen till samtliga partier i riksdagen. Valnämnden tillsammans med valkansliet bör även anordna ett informationstillfälle för samtliga riksdagspartier och övriga berörda partier som ställer upp i EU-valet 2024 med syfte att informera om förhållningsregler. Rutinen ska även kommuniceras på Malmö stads officiella hemsida under fliken information kring valförfarandet.

För att förhållningsregler kring propaganda i och i anslutning till en röstmottagningslokal ska vara kända hos lokal innehavarna och den ordinarie verksamheten föreslås valkansliet informera om de datum lokalen kommer användas som röstningslokal samt vilka förhållningsregler som då gäller.

Ansvariga

Daniel Olsson, valchef